

ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ถึงเวลาทบทวนวิธีการแล้วหรือยัง?

● นำเสนอเมื่อ 12 ต.ค. 2558

ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ถึงเวลาทบทวนวิธีการแล้วหรือยัง?

นพดล ปกรณ์นิมิตดี

ในช่วงระยะเวลาเดือนสองเดือนที่ผ่านมา ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบอุดมศึกษา มีทิศทางและปฏิกิริยาอันสอดคล้องกันไปในทางลบเป็นส่วนใหญ่ ประเด็นใจความสำคัญมุ่งไปที่การตั้งคำถามถึงประโยชน์และประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพทางการศึกษา หรือที่แวดวงอาจารย์จะเรียกว่า SAR นี้แหละครับ

สิ่งที่ปรากฏใน Facebook ในเพจที่ว่าด้วยอาจารย์ทั่วประเทศไทยไม่เห็นด้วยกับระบบประกันคุณภาพ น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ชัดถึงความขุ่นข้องหมองใจกับภาวะที่เกิดขึ้นกับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ในหลายสถาบันที่อาจารย์ทั้งถูกบังคับหรือด้วยภาระหน้าที่ ในอันต้องเขามามีส่วนจัดทำงานเอกสารมากมายตามระบบประกันคุณภาพ อันอุดมไปด้วยตัวบ่งชี้สารพัดหลากหลายที่ถูกคิดขึ้นโดยที่ผู้คิดบางท่านคิดให้คนอื่นทำ แต่ตัวเองไม่ได้ทำ จนอาจลืมนึกไปว่า หากตนเองจะต้องมีหน้าที่มารับภาระทำ จะทำได้ทั้งหมดจริงหรือไม่

**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6
มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา**

มาตรา 47 บัญญัติว่า

"ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

แม้จะไม่เห็นด้วยกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา แต่เมื่อกฎหมายการศึกษาแห่งชาติบัญญัติไว้ให้มี และต้องทำ ก็ยากยิ่งที่จะปฏิเสธต่อการคงอยู่ของระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ฉะนั้น หากมีข้อเสนอที่ไม่ต้องการให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ก็มีหนทางเดียวคือ ต้องเสนอยกเลิกมาตรา 47 นี้ซะ หรือปฏิรูป พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติเสียใหม่ทั้งฉบับ

กระบวนการและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการประเมินตนเองตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพโดยมีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในอันประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกส่วนหนึ่งแม้ในภาพรวมดูแล้วเป็นสิ่งดีเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน แต่ปัญหาที่แท้จริงคือผู้ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา คืออาจารย์ผู้อยู่ในระดับล่างๆ รวมถึงผู้บริหารในระดับคณะ

ภาระของคณาจารย์ โดยส่วนใหญ่ต้องไม่ลืมว่าคนเหล่านี้ภาระหน้าที่หลักคือการสอน การเตรียมการสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างสม่ำเสมอ บางสถาบันให้ผู้บริหารระดับรองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดีทำ คณาจารย์ผู้น้อยก็ร้องเพลงสบายๆ ไป อาจไม่มีปัญหา แต่บางสถาบันอุดมศึกษาไม่वारัฐหรือเอกชน จะมอบภาระทั้งหมดให้คณาจารย์ลูกภาค ลูกคณะ ช่วยกันทำ หลายสถาบันมีได้จ้างเจ้าหน้าที่มาดูแลเหมือนมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ปัญหา SAR จึงถูกหมักและถมเขาใส่อาจารย์ผู้น้อย

ฉะนั้น หากใครบอกอาชีพอาจารย์สบาย อาจจะไม่จริงซะแล้วระมังในยุค 2015

ปัญหาในแง่พฤติกรรมส่วนตัวของอาจารย์บางคนจึงเกิดขึ้น การผลัดภาระ การพยายามหลีกเลี่ยงการทำ SAR จึงเกิดขึ้นกับคณาจารย์จำนวนหนึ่ง บางท่านแม้จะจบการศึกษาระดับชั้นสูงสุดแล้ว ก็พยายามพูดว่าตนเองไม่รู้เรื่อง SAR ขอฉลาดบางเรื่อง แต่ยอมโง่เรื่อง SAR เพื่อที่จะไม่ยุ่งยากจัดทำเอกสารอันมีมากมาย ผลักภาระให้อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่อาวุโสน้อยกว่าทำไป คุณประโยชน์บางข้อของการประกันคุณภาพการศึกษา จึงอาจเป็นเพียงการสร้างครุบาอาจารย์ที่เห็นแก่ตัวบางคนให้กับวงการศึกษไทยโดยทางอ้อมก็เป็นได้

วิธีการตรวจประเมินที่ให้สถาบันจัดทำเอกสารทั้งหมดให้สมบูรณ์ เตรียมรอรอหน่วยงานรัฐแห่งหนึ่งมาตรวจ จึงไม่ต่างอะไรกับการผลัดภาระให้ผู้ถูกตรวจทำเอกสารทั้งหมดไว้เพื่อรอให้คนตรวจมาตรวจเฉยๆ คนตรวจ (หน่วยงาน.....ที่อยู่เบื้องหลัง SAR) จะได้สบายไซหรือไม หากมองในมุขกลับ ทำไมไม่ไห้สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทำเพียงแค่อัดเตรียมเอกสารแนบท้ายตัวเล่มตรวจจริง ทำไมหน่วยงานที่อยู่ภายใต้อำนาจในการตรวจประกันคุณภาพไม่เป็นผู้จัดทำเสียเอง ด้วยเหตุที่หน่วยงานนั้นๆ ยังต้องการทำหน้าที่กำกับ ดูแล หรือกำกับควบคุมอยู่ไซหรือไม

มิฉะนั้น มันก็ไม่ต่างอะไรกับการที่อาจารย์คนหนึ่งให้เด็กทำข้อสอบเสร็จ แล้วก็ให้นักศึกษาผลัดกันตรวจและรวมคะแนนให้ แล้วอาจารย์ก็นั่งรอคะแนน อาจารย์ที่ทำแบบนี้เรายังรู้สึกไม่ค่อยดีเลย แล้วนี้หน่วยงานรัฐกลับทำเสียเอง มันคืออะไร จะอาจไม่มีงบประมาณกระนั้นหรือครับ

ท้ายสุดนี้ ทุกสถาบันอุดมศึกษาต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้ว แต่บังคับให้ทุกสถาบันทำไห้ได้ คุณภาพอุดมศึกษาไทยก็ดีขึ้นได้แน่นอน อยากเพิ่มอะไร ก็แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรฐานการอุดมศึกษา แต่วิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาในรูปแบบปัจจุบัน จะไห้ได้คุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นหรือไม 10 กว่าปี กับกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ คงมีคำตอบในใจของใครหลายคนแล้ว

ถึงเวลาคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่ออุดมศึกษาไทยกันได้แล้วหรือยังครับ

ที่มา [มติชน ฉบับวันที่ 13 ต.ค. 2558 \(กรอบข่าย\)](#)